

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Competency-based Learning Management Model on Saving and Investing According to Principles of Sufficiency Economy Philosophy for Balanced Life by 5Es Instructional Model in the Social Studies for Students in Grade 8

กัลยกร ศรีทะพล¹

Kanyakorn Srihapol¹

โรงเรียนบ้านเค็ดวิทยาคม, ชัยภูมิ, ประเทศไทย¹

Banduawittayakom School, Chaiyaphum, Thailand¹

Received: July 25, 2022 Revised: August 15, 2022 Accepted: August 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบหลักและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (3) เพื่อขยายผลการใช้และประเมินผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนหลัง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมินและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ การสำรวจและค้นหา การอธิบายและลงข้อสรุป การขยายความรู้และการประเมินผล 2) นักเรียนมีคะแนนผลการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลจากการขยายผลการใช้และประเมินผลการใช้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การออม, การลงทุน, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การสอนแบบสืบเสาะ

¹ Corresponding author, Tel. 0819730852, Email: officepks@pks.ac.th

Abstract

The objectives of research were; (1) to study the basic information, main components and the necessity of the competency-based learning management model on saving and investing according to principles of sufficiency economy Philosophy for balanced life by 5Es instructional model in the social studies for students in Grade 8. (2) To study the effectiveness of the competency-based learning management model on saving and investing according to principles of sufficiency economy Philosophy for balanced life by 5Es instructional model in the social studies for students in Grade 8. (3) To expand the use effect and evaluate the use a model of competency-based learning management model on saving and investing according to principles of sufficiency economy Philosophy for balanced life by 5Es instructional model in the social studies for students in Grade 8. Students who use the One Group Pretest – Posttest Design. The sample group consisted of 27. Research instruments were lesson plan, and test, questionnaire form. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test (independent), and content analysis. The results found that: 1) Competency-based learning management model are 5 steps: Engagement, Exploration, Explanation, Elaboration, and Evaluation. 2) The students' learning outcomes were significantly higher than before at the .05 level, and satisfaction at the highest level. 3) The result from the expansion of the use and evaluation found that the students' learning outcomes after learning were higher than before learning at the statistical significance level of .05 and were satisfied at the highest level.

Key words: Competency-based Learning, Savings, Investment, sufficiency economy Philosophy, 5Es Instructional Model

บทนำ

การสอนแบบสืบเสาะหาความเป็นวิธีการเชิงระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยทั่วไปจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ การวิเคราะห์การออกแบบการพัฒนาการนำไปใช้และการประเมินผล ซึ่งในแต่ละขั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนั้นยังได้นำแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้และ แบบจำลองการออกแบบระบบการสอนของดิกค์แคร์รี่ (Dick Carey and Carey, 2005) และ แบบจำลองการสอนของเคมพ์ (Kemp, 1985) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียนการสอน ที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) จึงทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออม

และการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเดื่อวิทยาคม ให้สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบหลักและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีขั้นตอนประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการ คุณลักษณะ และความพึงพอใจของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับใด และแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้หาความรู้ (5Es) มีผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบหลักและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 2.1 ประเมินความรู้เรื่องการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ
 - 2.2 ศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมี 3 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบ ระยะที่ 2 หลังการใช้รูปแบบ และระยะที่ 3 ติดตามผลการใช้รูปแบบ
 - 2.3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนักเรียนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้หาความรู้ (5Es)

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism (Cooperstein and Kocavar-Weidinger, 2004) ซึ่งเชื่อว่าความรู้เดิมมีความสำคัญต่อการสร้างความรู้ใหม่ของผู้เรียน นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า Active Learning เอาไว้โดยนักการศึกษาของประเทศไทยใช้คำภาษาไทยว่าการเรียนเชิงรุกแทน Active Learning ซึ่งมีการนิยามความหมายดังต่อไปนี้

จรรยา ดาสา (2552) กล่าวว่า การเรียนเชิงรุก คือการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่จากการได้คิดได้ปฏิบัติระหว่างการเรียนการสอน

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2555) การเรียนเชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ลดกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนาความคิดระดับสูง เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติมากกว่าฟังบรรยาย และเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนเป็นหลัก

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) อธิบายว่า Active Learning คือกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning คือ การจัดการเรียนการสอนที่ลดกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนาความคิดระดับสูง เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติมากกว่าฟังบรรยาย และเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนเป็นหลักเพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะ ผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

แนวคิดเกี่ยวกับการสอบแบบสืบเสาะหาความรู้

การสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้และฝึกรวบรวมข้อมูล ทักษะ อภิปรายผล เพื่อใช้ในการสร้างโมทัศน์ ของตนเอง และสามารถนำโมทัศน์ที่ได้ประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เผชิญได้ซึ่งผู้สอนทำหน้าที่ในการ สร้างปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ถามคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้แนวคิดนั้น ๆ รอบด้าน ชี้แนะและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามขั้นตอนให้แก่ผู้เรียน (สสวท., 2560; เพ็ญญา หมีโต, 2563; ชาตรีฝ่ายคำตา, 2551)

ในช่วงต้นปี 1960 Robert Karplus ได้เสนอรูปแบบการสอนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์คือวัฏจักรการเรียนรู้ของคาร์ปัส (Karplus Learning Model) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นแนะนำแนวคิด และขั้นประยุกต์ใช้ แนวคิด ซึ่งเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ที่ถูกลำดับไปใช้อย่างแพร่หลายต่อมาได้มีการพัฒนาโดย Roger Bybee และคณะ ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจ ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล (Singh and Yaduvanshi, 2015; Bybee et al, 2006) มีสาระสำคัญต่อไปนี้

1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นแรกที่กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจและอยากรู้อยากเห็น ในวัตถุสถานการณ์หรือเหตุการณ์โดยให้ผู้เรียนสามารถตั้ง คำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ไข กิจกรรมใน

ขั้นนี้ควรจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน บทบาทของผู้สอนคือสร้างสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ถามคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

2) ขั้นสำรวจ (Exploration) เมื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจจนสามารถตั้ง ประเด็นคำถามแล้ว ผู้เรียนจะได้สำรวจและค้นหาแนวคิดของตนเอง โดยผู้เรียนจะสร้างประสบการณ์ แนวคิด กระบวนการหรือทักษะ รวบรวมข้อมูล บทบาทของผู้สอนคือเป็นผู้ชี้แนะ และควรสร้าง สถานการณ์ที่มีความท้าทายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการในการพัฒนาความคิด

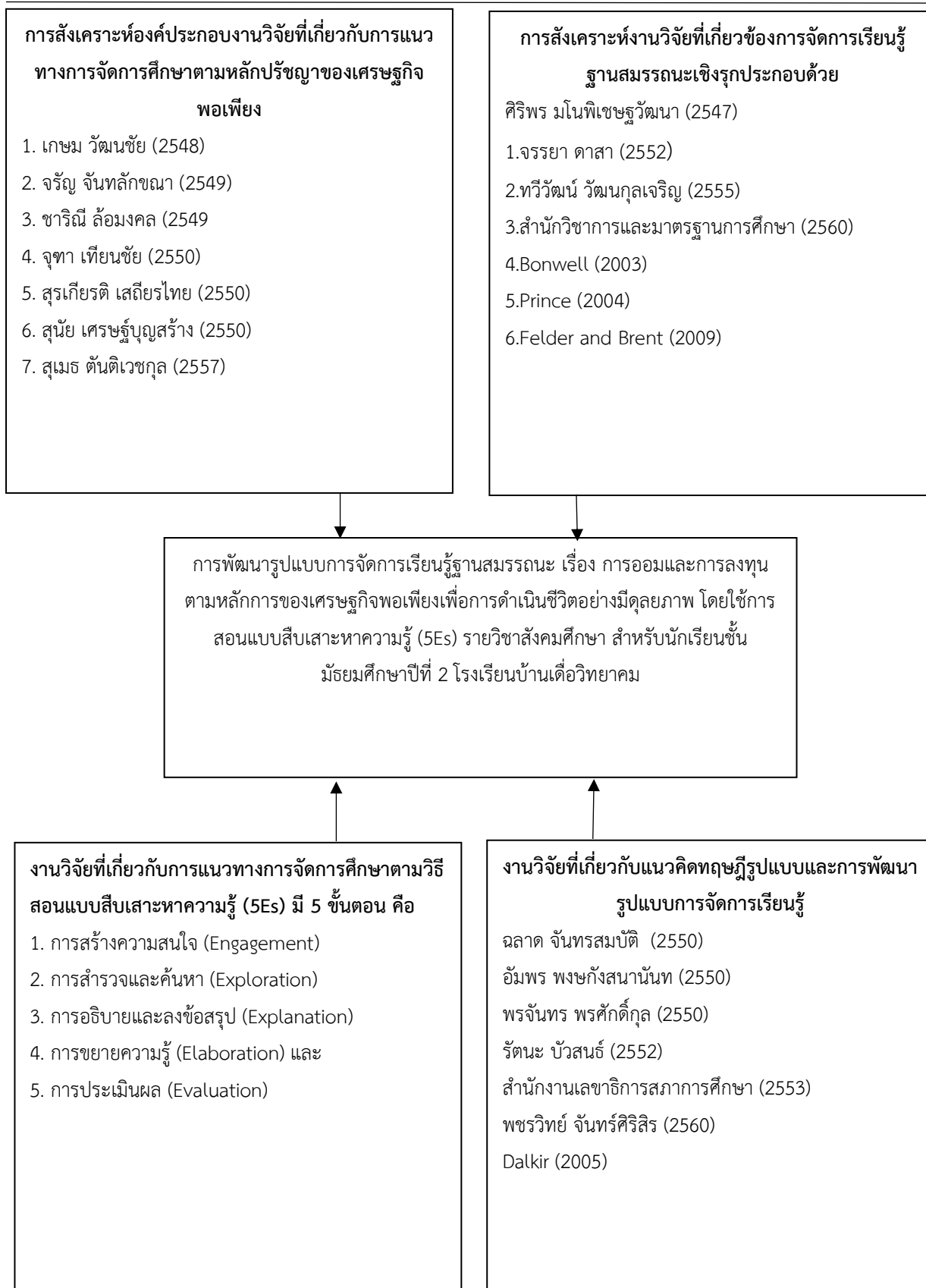
3) ขั้นอธิบาย (Explanation) หมายถึงการกระทำหรือกระบวนการเพื่อนำเสนอ แนวคิดให้กระจ่าง โดยให้ผู้เรียนอธิบายหรือนำเสนอสิ่งที่ได้จากการสำรวจ แสดงเหตุผล หลักฐาน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจนและมีความตรงไปตรงมา ผู้สอนอาจใช้คำถามเพื่อช่วยให้ผู้เรียน เกิดความคิดและอธิบายเหตุผลของความคิดนั้น

4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เมื่อผู้เรียนอธิบายการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนอาจมีแนวคิดที่คลาดเคลื่อนขั้นนี้เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และขยายแนวคิดให้ กว้างขึ้นอาจทำได้โดยให้ผู้เรียนได้มีเรียนรู้แบบร่วมมือหรือการอภิปรายกลุ่มเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน แนวคิดกับผู้อื่น และลงข้อสรุปเพื่อให้เห็นถึงความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และความสัมพันธ์ ของแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจต่อเรื่องหนึ่ง ๆ ยิ่งขึ้น

5) ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการและ ประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่ได้เรียนรู้มาว่าถูกต้องหรือไม่อย่างไร ครูควรประเมินผลการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน ในการประเมินผลสามารถ กระทำได้ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย ในการประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมมีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้เตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้เรียน กระตุ้นผู้เรียนโดยใช้คำถาม เพื่อให้ผู้เรียนพยายามค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจ ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูงการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัด การแข่งขันทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศต้องพึ่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด สิ่งที่ติดตัวนักเรียนไปคือวิธีการคิด กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะกลายเป็นลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้วจะเป็น "บุคคลที่คิดเป็นรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต"

จากการศึกษาหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูโดยดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงวิชาสังคมศึกษาที่ประกอบด้วยผลการประเมินดังนี้

1.1 ประเมินความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนได้แก่ระยะ ที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระยะที่ 3 ติดตามผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนเส้นกราฟเพื่อดูพัฒนาการของความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนักเรียนกับจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1.4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเดื่อวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2. ทบทวน ปรับปรุงและแก้ไขเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉบับสมบูรณ์ ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม และพร้อมที่จะนำไปใช้ขยายผลต่อไป

3. นำรูปแบบการเรียนการสอนไปขยายผลกับไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเดื่อวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการขยายผลดังนี้

3.1 เป็นโรงเรียนใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

3.2 คำอธิบายรายวิชา ตามหลักสูตรและเนื้อหาที่สามารถเทียบเคียงกับรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สรุปผลการประเมิน และอภิปรายผล

สรุปผลการประเมิน

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ จากการพัฒนาแนวทางตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ที่ครอบคลุมภาระงานวิชาการทั้งหมดมี 17 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การ

วางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนวการศึกษา 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหาร ครู ได้เห็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ จากการพัฒนาแนวทางตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ที่ครอบคลุมภาระงานวิชาการทั้งหมดมี 17 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนวการศึกษา 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหาร ครู ได้เห็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 17 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) และจากการที่ผู้วิจัยได้ลงไปสัมภาษณ์แนวทางการบริหารวิชาการพอสรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียนใช้หลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ที่มีส่วนได้เสียเข้ามา มีบทบาทกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้ทั้ง 3 โรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของชาติ 2) มีการบูรณาการ

เรียนการสอนโดยการใช้สื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย เหมาะสมกับยุคเทคโนโลยี นักเรียนทุกคนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วย เสาหลัก 3 ประการ คือ “ครูดี โรงเรียนดี ชุมชนดี” ตรงกับผลการศึกษาของเมตตา ภัทรภรณ์ ไพบุลย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวางแผนด้านวิชาการ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร ธนะสมบูรณ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 และ ศึกษาแนวทางการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 234 คนโดยดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัย เชิงสำรวจ และระยะที่ 2 เป็นการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนและด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนตามลำดับ ส่วนปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 4 ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากสุดไปหาน้อยสุดคือ ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามลำดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคือ 1) ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีรูปแบบการบริหารที่เป็นเอกลักษณ์แบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ 2) มีรูปแบบการประเมินผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามสภาพจริง โดยร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3) มีแผนของบประมาณพิเศษสนับสนุนที่ชัดเจน 4) มีโครงสร้าง การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายทอง พรหมมา (2554) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารโรงเรียน 9 คน ครูผู้สอน 98 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการ

รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation:S.D.) และโดยการสังเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 งานภาพรวมของการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานวัดผลและประเมินผล การเรียน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานนิเทศภายใน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนงานประชุมอบรมทางวิชาการ ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเพ็ญจักรวรรดิวิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 14 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.06$) รองลงมาคือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.02$) และด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ($\bar{X} = 2.95$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 2.42$) และจากการที่ผู้วิจัยได้ลงภาคสนามเพื่อไปสัมภาษณ์ปัญหาของการบริหารวิชาการ 3 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศทางวิชาการ (Best Practice) พอสรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่สามารถหาบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการของท้องถิ่นได้ 2) เกี่ยวกับงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียน และ 3) วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา อนันตชาติ (2550) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 221 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Mogan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา พูลแสง (2554) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว

เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 98 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Mogan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .27-.88 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตามประสบการณ์ ตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอจากการศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ข้อเสนอที่ได้จากการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ถือว่าผู้บริหารโรงเรียนได้นำมาใช้เป็นกลยุทธ์หลักของการบริหารโรงเรียน คือการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน เทศบาล หรือผู้มีอุปการะคุณของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้งกระบวนการตั้งแต่การวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานตลอดจนการร่วมชื่นชมผลงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ของโรงเรียนดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องคำนึงความรู้ความสามารถ ความต้องการ ความสนใจของกลุ่มบุคคลดังกล่าวด้วยเพราะอาจถูกมองในทางบังคับหรือช่วยเหลือในทำนองหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรณีดังกล่าวอาจเป็นชนวนของความไม่พึงพอใจ ความขัดแย้งในภายหลังได้ ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะช่วยเหลือโรงเรียนควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ ความเต็มใจจะได้มีประโยชน์ในระยะยาวและยั่งยืนมากกว่า

ประเด็นที่ 2 การจัดหาทรัพยากรทางการศึกษานับเป็นอีกหนึ่งภาระที่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดที่ทำการศึกษาให้ความสำคัญเหมือนกับในการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ผู้บริหารต้องคำนึงความสามารถในการหางบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการการก่อหนี้ผูกพันเกินศักยภาพของตนเองอาจเป็นภาระที่หนักและเกินความจำเป็นการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายผู้บริหารและคณะครูต้องมีการทำวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่องและมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ จัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างเพียงพอมีการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการดูแลและช่วยเหลือ

นักเรียนอย่างเป็นระบบ ใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และมีแผนงาน การดำเนินโครงการต่างๆ ของสถานศึกษาที่จะเน้นการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนและผู้ปกครองส่วน ขั้นตอนการดำเนินตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผน (Plan) หมายถึงการวางแผนการ ดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนา สิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ของการดำเนินงาน Plan การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา การดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้การเขียนแผนดังกล่าวอาจ ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่ง ที่เกิดขึ้นในอนาคตและช่วยลดความสูญเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ขั้นตอนที่ 2 ด้านการดำเนินงานตามแผน (Do) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วยการมีโครงสร้างรองรับการดำเนินการ (เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ) มีวิธีการดำเนินการ (เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการ เรียน การสอนมีการแสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยังทบวงมหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับในแต่ละปี) ขั้นตอนที่ 3 ด้านการตรวจสอบและการประเมินผล (Check) หมายถึง การประเมินแผนอาจประกอบด้วยการประเมินโครงสร้างที่รองรับการดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการ ดำเนินงาน และการประเมินผลของ การดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำ ได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้นๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเองโดยไม่ จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ อีกชุดมาประเมินแผนหรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปรับปรุงงาน (Act) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจ ประกอบด้วยการนำผลการ ประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งที่อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม ซึ่งกระบวนการ บริหารดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรภัทร์ ภูเจริญ (2543) ที่เสนอแนวคิดว่าการทำงานที่เป็น ระบบเป็นกระบวนการควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวางแผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติการ ตรวจสอบประเมิน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา นอกจากนี้การศึกษาของ Pornthem Rupun (2003) พบว่า การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลการบริหารงานงบประมาณ และการ บริหารงานทั่วไป จะประสบความสำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการวางแผนการทำงานและ การร่วมกิจกรรมการทำงานทุกขั้นตอนที่กำหนดไว้ซึ่งการศึกษาดังกล่าว จะตอบสนองต่อการปฏิรูปโครงสร้าง ในการบริหารการศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร การประเมิน การ สรุปผลและการปรับปรุงพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2547)

4. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ การพัฒนารูปแบบมีความเป็น ประโยชน์มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาใน รายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาคือ ด้านการใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.96$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.79$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเปิดใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงโดยยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสามารถแก้ปัญหาโดย ใช้วิจารณ์ภายในข้อมูลความมีเหตุผลละใช้วิธีปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งตรงกับ

ภารกิจของสถานศึกษาดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมถึงการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) สามารถพัฒนามี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ การสำรวจและค้นหา การอธิบายและลงข้อสรุป การขยายความรู้ และการประเมินผล เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เรื่อง การออมและการลงทุนตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ในการนำการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืนโรงเรียนบ้านเนินจันทรังค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ นี้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำคู่มือไปประกอบการใช้ด้วย

2.1 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืน จากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษารายละเอียดและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืน ไปประยุกต์สำหรับวิจัยเรื่องการบริหารงานประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป ในโรงเรียน

2.2 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จด้านการบริหารงานวิชาการ โดยใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความยั่งยืน โดยศึกษาจากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบหรือแกนนำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.
กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นิตยา พูลแสง. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- เมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์. (2556). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา อนันตชาติ. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาใน
อำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562. ชัยภูมิ
โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม.
- โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม. (2563). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2563. ชัยภูมิ:โรงเรียน
บำเหน็จณรงค์วิทยาคม.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2543). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ:ส.ส.ท.
- ศิริพร ธนะสมบูรณ์. (2552). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน(สสค.). (2554). แนวทางการปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ:ทีดีวีพี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สายทอง พรหมทอง. (2554). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย/
เชียงราย.

Pornthem Rupun. (2003). *The expected role and performance of the basic education*
institute committee. Country report. Office of education council. Thailand.